

Govor prvog potpredsednika Vlade Srbije i ministra spoljnih poslova Ivica Dačića u Helsinkiju na neformalnom sastanku ministara spoljnih poslova država članica EU i „partnera sa ZB” i Turske koji je održan u organizaciji visoke predstavnice za spoljnu i bezbednosnu politiku EU Federike Mogerini i finskog predsedavanja EU:

„Poštovana gospođo Mogerini,
Poštovani ministre Haavisto,
Uvažene kolege,

Pridružujem se pohvalama domaćinu, posebno ministru Haavistu, na srdačnoj dobrodošlici i odličnoj organizaciji ovog skupa neuobičajenog formata.

Svi znate da punopravno članstvo u Evropskoj uniji predstavlja ključni spoljnopolitički prioritet Srbije. Pored Srbije, čitavom regionu jeste mesto u EU i bez uključivanja Zapadnog Balkana, zajednički ekonomski i politički prostor na evropskom kontinentu neće biti potpun. Jasnu poruku upravo na ovim linijama je nedavno poslala i nemačka kancelarka Merkel. U tom smislu je od značaja da pitanje proširenja ostane visoko na agendi EU i novog sastava evropskih institucija.

Stava smo da je ovaj sastanak uvek korisna prilika za razmenu mišljenja između članica EU i kandidata za članstvo u EU.

Ono što nam međutim nije jasno, jeste zašto je uobičajeni format za ove sastanke ovog puta promenjen. Ako je dosadašnja praksa bila da se ovi sastanci održavaju u formatu ministara spoljnih poslova država članica EU i kandidata za članstvo u EU, ne vidimo nikakvo opravdanje za promenu formata. Kriterijumi EU za sticanje statusa kandidata za članstvo veoma su jasni i njegovo sticanje je zasluženost postizanjem odgovarajućih rezultata u procesu pridruživanja, a na osnovu zajedničke odluke država članica. U tom smislu je format u kome je današnji sastanak sazvan – veštački, jer nije baziran na tim kriterijumima, i predstavlja svojevrsni presedan. Po prvi put u praksi je na sastanak u ovom formatu pozvana i teritorija koja je daleko od statusa kandidata za članstvo u EU. Svesni smo da je odluka o pozivanju suvereno pravo Visoke predstavnice, ali, svedjedno, moramo da ukažemo na neprincipijelnost.

Ako je, sa druge strane, svrha sastanka podsticanje regionalne saradnje na zapadnom Balkanu, odnosno „resetovanje regionalne dinamike” kako je u pozivu za ovaj sastanak navedeno, ostaje nejasno kako ovaj sastanak može doprineti podsticanju regionalne saradnje, kada je svim

učesnicima jasno da u ovom trenutku glavnu prepreku za unapređenje regionalne saradnje predstavlja ponašanje Prištine. Srbiji se zamera da je aktivna na međunarodnom planu što je, u stvari, sasvim legitimno, ali ono što Priština radi nije legalno. Razlika je ogromna. Neispunjavanje obaveza iz Briselskog sporazuma, flagrantno kršenje CEFTA nametanjem drakonskih taksi na proizvode iz centralne Srbije i iz BiH u iznosu od 100%, pokušaj pravljenja vojske protivno važećoj rezoluciji Saveta bezbednosti UN 1244, pokušaji prekranja istorijskih činjenica i zloupotreba kulturnog nasleđa, ograničavanje slobode kretanja zvaničnicima i građanima iz centralne Srbije na Kosovu i Metohiji i slično, u tom smislu nikako ne mogu predstavljati korake u pravcu podsticanja regionalne saradnje.

Istovremeno, više je nego jasno da za Republiku Srbiju sva pitanja koja su predmet dijaloga sa Prištinom, koji se vodi pod okriljem EU, ne mogu biti predmet regionalne saradnje pre postizanja rešenja u okviru dijaloga. Regionalna saradnja ne može biti zamena za dijalog.

Imajući sve navedeno u vidu, kao što smo u proteklom periodu već više puta isticali, od EU očekujemo da preduzme odgovarajuće odlučne korake kojima bi uticala na Prištinu da odustane od jednostranih poteza i omogući nastavak dijaloga i doprinese smirivanju tenzija u regionu.

Istovremeno, želim da istaknem da je regionalna saradnja, bez ikakve sumnje, jedan od spoljnopolitičkih prioriteta Republike Srbije. Posvećeni smo njenom unapređenju, jer to doprinosi procesu pomirenja i daje dodatni impuls za razvoj regiona u nizu segmenata. Ali se razume da je to moguće samo u zadatim i dogovorenim okvirima, sa kojima smo se svi složili. Preduslov uspešne realizacije i unapređivanja regionalne saradnje je, kao što sam istakao, a podvući ću još jednom, striktno poštovanje zaključenih sporazuma i dogovorenih okvira regionalne saradnje od strane svih učesnica u regionu, bez izuzetaka.

Iako naša strana čvrsto podržava dijalog o normalizaciji odnosa sa Prištinom, neophodno je istaći da grubo kršenje CEFTA od strane privremenih institucija samouprave u Prištini zaslužuje snažniju osudu i, ponavljam, mora hitno da bude obustavljeno. Ono, takođe, predstavlja kršenje principa Regionalnog ekonomskog prostora (REP), odnosno ozbiljno udaljavanje i narušavanje ukupne regionalne saradnje. Kao što vam je poznato, nastavak dijaloga će, stoga, biti moguć tek nakon što Priština ukine takse. To će, sigurno, biti minimalan uslov za „resetovanje regionalne dinamike“.

U svakoj oblasti regionalne saradnje, Srbija je aktivno uključena. Agenda povezivanja se mora podržati i smatramo da bi trebalo posvetiti pažnju iznalaženju povoljnih izvora za finansiranje ranije dogovorenih infrastrukturnih projekata u okviru Agende. Konkretna i kontinuirana finansijska podrška EU nam je svima neophodna. Verujemo da bi pomogla „resetovanju dinamike u regionu“.

Infrastruktura jeste ono što nas fizički povezuje i stvara preduslove za sva ostala „povezivanja“. Upravo je infrastruktura ono što će najveći broj građana našeg regiona prepoznati kao kvalitativni pomak. Verujemo da pomirenje i izgradnja poverenja ide paralelno sa povezivanjem – što se više i lakše građani, a naročito mladi, susreću, razgovaraju, posluju, to će proces ići lakše i brže. Istovremeno, istorijski revizionizam nigde, a pogotovo na našim ranjivim prostorima, nikako ne pomaže. Istorija nas, nadam se, uči da ne pravimo iste greške. Zato je to

još jedna od prepreka koje treba prevazići u preoblikovanju regionalne saradnje.

Ukoliko nema političke svesti o potrebi uspostavljanja mostova, kreiranja oblasti saradnje i produblivanja postojeće, bez obzira na različitosti i nejednakosti u regionu, teško da ćemo moći da "resetujemo dinamiku u regionu". Sve dok saradnja bude podređena isključivo želji pojedinih da se nametnu kao potpuno jednaki, oduzimajući istovremeno mogućnosti unapređenja regiona i dovodeći u pitanje čak i njegovu stabilnost, nećemo moći da se nadamo napretku. Pred nama su brojne šanse za saradnju, na koju smo i mi pristali zato što je to u interesu građana. Umesto pokušaja prikazivanja svih u regionu kao ravnopravnih država, umesto kršenja obaveza i kočenja saradnje u oblastima u kojima je moguća i umesto stavljanja jednostranih interesa i nerealnih ambicija ispred regiona i napretka, potreban nam je odgovaran, posvećen i, pre svega, realan pristup svih učesnika. Jedino tada ćemo moći da pričamo o „resetovanju dinamike u regionu".

Hvala vam na pažnji!"